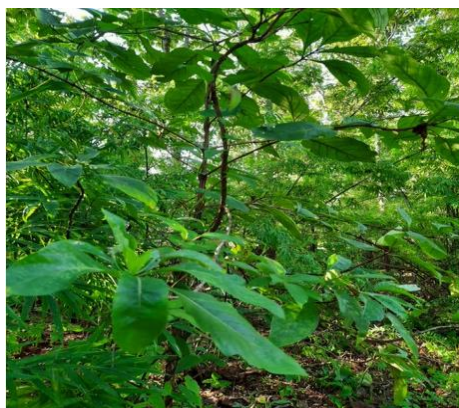

32. ต้นยอป่า

รายละเอียดเนื้อหา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Morinda coreia* Buch.-Ham.

ชื่อพ้อง *Morinda exserta* Roxb., *Morinda tinctoria*

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่ออื่นๆ สลักป่า สลักหลวง (เหนือ) คุย (พิษณุโลก) โคะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้น สูงได้ถึง 15 เมตร ลำต้นตั้งตรง กิ่งก้านมักคดงอ หักง่าย ผิวกิ่งมีปมปมมาก ช่อดอกและใบออกหนาแน่นรวมกันที่ปลายกิ่ง เรือนยอดเป็นพุ่มรี เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอมเทา หนาแตกเป็นร่องตามยาว และแนวขวาง หรือเป็นสะเก็ดสีเหลี่ยมเล็กๆ ใบ เดี่ยว รูปรีหรือไข่กลับ เรียงตัวแบบตรงข้ามสลับตั้งฉาก ปลายใบมนหรือแหลม ฐานใบแหลมหรือเบี้ยว ขอบใบเรียบ และเป็นคลื่น หลังใบสีเขียวเป็นมัน ท้องใบสีอ่อนกว่า ใบแก่บาง เหนียว ผิวใบด้านบนมีขนสากระปราย ด้านล่างมีขนนุ่ม ขนาดของใบ 4-7 x 8-17 ซม. มีหูใบอยู่ระหว่างก้านใบ หลุดร่วงง่าย มักพบใบออกรวมกันอยู่ที่ปลายกิ่ง ดอกเป็นช่อ ออกรวมกันเป็นกลุ่มที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกสีขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ขนาดดอก 1.5 เซนติเมตร ปลายกลีบแหลม แยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม กลีบดอกหนาเมื่อดอกบานปลายกลีบแผ่กว้างออก หลอดกลีบเลี้ยงด้านบนแบน สีเขียวอมเหลือง เชื่อมติดกับกลีบดอกข้างเคียงที่ฐาน เกสรตัวผู้สั้น 5 อัน ชูพ้นหลอดกลีบดอก ผลเป็นผลรวมรูปรางค์ค่อนข้างกลม ผลอ่อนสีเขียว เนื้อในอ่อนนุ่ม ฉ่ำน้ำ สีขาว ผลแก่สีดำ มีเมล็ดมาก สีน้ำตาล เมล็ดแบน 1 เมล็ดต่อหนึ่งผลย่อย ออกดอกเดือนเมษายน-กรกฎาคม ผลออกช่วงพฤษภาคม-สิงหาคม พบในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ยอป่าเป็นไม้มงคลของอีสาน ในการนำข้าวขึ้นยุ้งจะตัดกิ่งยอป่ามาค้ำยุงไว้ก่อนนำข้าวขึ้นยุ้ง เพื่อเป็นสิริมงคล มีความหมายว่าให้ข้าวเพิ่มพูน

สรรพคุณ

ตำรายาไทย ใบ แก้ไข้ แก้ปวดศีรษะ แก่ริดสีดวงทวาร แก่ม้ามโต ใบสด ตำพอกศีรษะฆ่าไข้เหา อังไฟแล้วนำมาปิดที่หน้าอกหน้าท้องแก้ไอ แก้จุกเสียด แก่ม้ามโต แก้ไข้ ผลอ่อน แก่คลื่นไส้อาเจียน ผลสุกหอม ขับระดูสตรี ขับลมในลำไส้ ผลสุกรับประทานได้ เปลือกและเนื้อไม้ แก้ไข้ แก้ไข้มาลาเรีย แก่น รสขม

ร้อน ต้มหรือดองสุรา ต้มขับเลือด บำรุงเลือด ขับน้ำคาวปลา ขับและฟอกโลหิตระดู แก่จุกเสียดแน่นเพื่อ
ขับผายลม ป้องกันบาดทะยักปากมดลูก ราก แก่เบาหวาน ใช้ย้อมผ้าให้เป็นสีแดง ใบอ่อน ยอดอ่อน ลวก
ต้มให้สุกจิ้มน้ำพริก

องค์ประกอบทางเคมี

ใบและกิ่ง พบอิริตอยไกลโคไซด์ได้แก่ yopaaoside A, yopaaoside B, yopaaoside C, 10-O-acetylmonotropein, 6-O-acetylscandoside, asperulosidic acid, deacetyl-asperuloside, asperuloside สารกลุ่มเซโคอิริตอยไกลโคไซด์ได้แก่ secoxyloganin สารกลุ่มฟิโนลิกลไกลโคไซด์ได้แก่ 3,4,5-trimethoxyphenyl 1-O- β -apiofuranosyl (1"→6')- β -glucopyranoside สารกลุ่มแอนทราควิโนนไกลโคไซด์ได้แก่ lucidine 3-O- β primeveroside

บทนำบรรยาย

“ต้นยอป่า” เป็นหนึ่งในต้นไม้ที่มีคุณประโยชน์ทางยามากมาย สามารถนำส่วนต่างๆของต้นยอป่ามาใช้รักษาอาการได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นส่วนของใบ ที่สามารถช่วยแก้ปวดศีรษะ แก่ริดสีดวงทวาร ส่วนของใบสด

มีฤทธิ์ในการแก้ไข้ แก้ไอ ส่วนเปลือกสามารถนำมาต้มใช้ดื่มเพื่อบำรุงเลือด แก่จุกเสียดแน่นเพื่อและในส่วนของรากก็สามารถนำมาใช้ในการย้อมผ้าให้สีแดงได้เช่นกัน